

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

اتاق مشترک بازرگانی ایران و اوکراین

اتاق مشترک بازرگانی ایران و اوکراین

بولتن شماره ۲

محیط سیاسی و قانونی

گردآوری و تنظیم:
کاملیا تورانی - دبیر کل

نوع و ارکان اصلی حکومت

سیستم حکومتی اوکراین جمهوری است و پارلمان در آن نقش محوری دارد، به گونه ای که نظام کشور را ریاست جمهوری - پارلمانی میدانند. ارکان حکومت به سه قوه مجریه، قضاییه و پارلمان (مقننه) تقسیم می شوند. دوره ریاست جمهوری این کشور در سال ۱۹۹۶ میلادی، از چهار سال به پنج سال افزایش یافت. از دید تقسیمات کشوری، اوکراین از ۲۴ استان و یک جمهوری خود مختار (کریمه) تشکیل شده است. شوراها شهر و روستا نقش مهمی در اداره کشور دارند.

✓ قانون اساسی

اوکراین در شانزدهم جولای سال ۱۹۹۰ میلادی، حق حاکمیت ملی و در ۲۴ آگوست ۱۹۹۱ میلادی استقلال کامل خود را به دست آورد. تفکیک قوا در اوکراین پذیرفته شده و قوای مجریه، مقننه و قضاییه در آن نقش اصلی را دارند. قانون اساسی جدید اوکراین از ۲۸ ژوئن سال ۱۹۹۶ به اجرا گذاشته شده که دارای ۱۵ فصل و ۱۶۱ اصل است. آخرین اصلاحات قانون اساسی در آوریل سال ۲۰۰۰ میلادی، در یک همه پرسی انجام شد که طبق آن برخی اختیارات رئیس جمهور در برابر قوه ی مقننه افزایش می یابد همچنین قوه ی مقننه از یک مجلسی به دو مجلسی تبدیل شده و از مصونیت نمایندگان مجلس کاسته شود. این امر تاکنون، اجرایی نشده است.

رئیس جمهور اوکراین در سال ۲۰۰۲ میلادی، همزمان با یازدهمین سالگرد استقلال اوکراین در سخنرانی خود پیشنهاد کرد شیوه ی حکومت از «ریاست جمهوری - پارلمانی» به «پارلمانی - ریاست جمهوری» تغییر یابد. این تغییر از آغاز سال ۲۰۰۶ میلادی، به مرحله اجرا درآمد.

✓ قوه مجریه

رئیس جمهور اوکراین به عنوان رئیس حکومت، بر اساس انتخابات عمومی انتخاب می شود. یک فرد برای بیش از دو دوره پیاپی نمی تواند رئیس جمهور شود. هم اکنون آقای پترو پروشنکورئیس جمهور اوکراین است. دستورهای رئیس جمهور از طریق وزارتخانه ها اجرا می شود و نیازی به تأیید پارلمان ندارد.

رئیس جمهور دارای حق وتو بوده و می تواند مصوبات پارلمان را رد کند، از سوی دیگر وتوی رئیس جمهور می تواند توسط دو سوم رأی نمایندگان باطل شود. رئیس جمهور فرماندهی کل نیروهای مسلح و ریاست شورای امنیت ملی را نیز بر عهده دارد و عزل و نصب فرماندهان ارشد نظامی نیز از اختیارات وی است. پارلمان اوکراین حق استیضاح و محکومیت رئیس جمهور را دارد و آغاز این فرایند نیازمند توافق اکثریت نمایندگان است.

ریاست کابینه ی وزرا بر عهده ی نخست وزیر است و در صورت عزل، بیماری و یا استعفای رئیس جمهور، به صورت موقت نخست وزیر عهده دار وظایف وی خواهد بود.

هیأت دولت اوکراین بدنه ی قوه مجریه بوده و تحت کنترل قانون و پارلمان اوکراین است. کابینه شامل نخست وزیر، معاون اول، سه معاون و وزرا است. پیش از این، نخست وزیر توسط رئیس جمهور انتخاب می شد و وزرا با پیشنهاد نخست وزیر و گرفتن رأی اعتماد از پارلمان منصوب می شدند. بر اساس قوانین جدید که از آغاز سال ۲۰۰۶ میلادی اجرایی شده است، مانند بسیاری از کشورهای اروپایی، فراکسیون دارای اکثریت در پارلمان می تواند نخست وزیر و وزیران را انتخاب کند. آقای ولادیمیر گرویسمن در سال ۲۰۱۶ میلادی، به نخست وزیری اوکراین انتخاب شده است.

✓ قوه مقننه

پارلمان اوکراین بر طبق اصل ۷۵ قانون اساسی تنها ارگان قوه مقننه این کشور است. پارلمان اوکراین ۴۵۰ نماینده دارد و بر اساس قوانین جدید، احزاب و گروه هایی که در انتخابات عمومی دست کم سه درصد آرای مردم را به دست آورند، به پارلمان راه می یابند.

گروه های سیاسی پیش از آغاز انتخابات، لیست نمایندگان پیشنهادی خود را ارائه داده و پس از گذر از

مرز سه درصد، این افراد به پارلمان راه می یابند. ولی با تصمیم رئیس حزب و توافق دیگر اعضا، نام افراد

موجود در لیست انتخاباتی، تا پیش از صدور کارت شناسایی و آغاز به کار رسمی، قابل تغییر است. نمایندگان اوکراین دارای مصونیت کامل پارلمانی بوده و دارای حق بازخواست از وزرا و ارگان های دولتی هستند. نمایندگان نمی توانند همزمان دارای مشاغل و یا سمت های دیگر دولتی باشند.

✓ قوه قضاییه

قوه قضاییه اوکراین در کنار دو قوه دیگر به طور مستقل عهده دار امور قضایی کشور است. بالاترین مرجع قضایی کشور دیوان عالی و دادگاه قانون اساسی است. مجموعه قوانین کیفری و جزایی اوکراین شامل ۴۴۷ ماده است و از سال ۲۰۰۱ میلادی، معتبر و مبنای استناد دادگاه ها و مراجع دادگستری این کشور است. اوکراین تاکنون صلاحیت دادگاه داوری بین المللی را نپذیرفته است.

✓ افراد و گروههای بانفوذ

بر اساس آمار سال ۲۰۰۰ میلادی، بیش از صد حزب و تشکل سیاسی در اوکراین به ثبت رسیده است. در میان گروه های سیاسی دو حزب اوکراین ما (طرفداران غرب با رهبری ویکتور یوشچنکو و یولیا تیموشنکو) و حزب مناطق (طرفداران روسیه با رهبری ویکتور یاناکوویچ) قدرت بیشتری داشته و در وضعیت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی تاثیرگذاری و نفوذ بیشتری دارند.

از احزاب معروف دیگر اوکراین «حزب سوسیالیست» است که پس از فروپاشی شوروی، از کمونیسم افراطی فاصله گرفته و به سوسیالیسم میانه (مانند آنچه در اروپای غربی رواج دارد) روی آورده است.

سایر احزاب و گروههای عمده و بانفوذ سیاسی اوکراین عبارتند از:

- اوکراین جدید (میانه رو متمایل به چپ)
- جنبش خلق اوکراین (ملی گرا)
- کنگره نیروهای دموکراتیک ملی (محافظه کار)
- حزب جمهوری خودمختار کریمه
- حزب کمونیست